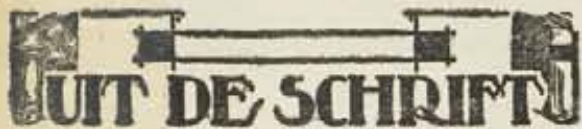

toebehooren? En is dat laatste bij ons inderdaad het geval, ja, dan kan het niet anders, of dan leidt dat ook noodwendig tot het geloof in onze verkiezing. Want er is nog nooit een waarachtig kind van God geweest, die niet erkennen moest, dat wat hem zich aan Christus-deed toevertrouwen, was Gods verkiezende genade over hem, die niet van harte moest beamen, wat Jezus zegt in Joh. 15: „Gij hebt Mij niet uitgeverken, maar Ik heb u uitgeverken”.

G. BRILLENBURG WURTH.

Abrahams sterkste dochter — dienstmaagd des Heeren.

Zie, de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar uw woord. Lucas 1:38.

Komt Christus in de wereld, dan wordt het sterke geslacht op zij gezet, want niet uit den wil des mans, maar uit den Heiligen Geest wordt het Vrouwenzaad verwekt in de volheid van den tijd. Maar tegelijk wordt, wat het geloof aangaat, het zwakke geslacht uitgeverken tot de sterkste beloning van de kracht des geloofs: Abraham ontvangt zijn sterkste dochter in de uitgeverene onder de vrouwen, die dus bij uitstek is de dienstmaagd van den Heer.

Want wat was Abraham voor vader, indien niet vader van geloovigen? In dezen titel ligt zijn taak omschreven; tot dit bezwarend vaderschap is hij nu uitgeverken. Zijn kinderen zijn tenslotte niet degenen, die zijn vleesch en bloed ontvangen hebben. God kan uit steenen Abraham kinderen wekken, zegt de Dooper. Natuurlijk is dat geen stukje logica, als hij dat zoo zegt: want God kan niet een steen tot kind van Abraham, en daarna tot vader in de lijn van Abraham maken. Hij wil er slechts mee zeggen, dat Abraham uit de verkiezing te verstaan is, ook in zijn vader zijn. Hij wil er hetzelfde mee zeggen, als wat later Paulus moet verkondigen: dat namelijk Abraham tot het vaderschap over de geloovigen van God verkoren werd; en dat hij daarom kinderen moest krijgen, naar het vleesch, gelijk den zoon van Hagar, maar vooral ook naar den geest, dat is, langs wegen, die natuur niet openen kon op de haar vertrouwde wijs. Zoo was de zoon van Sara.

Dus moet Abraham kinderen krijgen, opdat er manifestatie zij, om Gods wil, en om der heidenen wil, der volken wil, manifestatie van het groote onderscheid tusschen het kindschap naar het vleesch, en het kindschap naar den Geest.

En opdat deze manifestatie niet buiten Abrahams bewustzijn omga — want vader wordt men in persoons-, laat staan: in ambtsrelatie, slechts in bewustzijns worstelingen — daarom laat God den vader in Abraham rustig versterven. En in Sara de moeder. God heeft zijn jeugd laten vergaan; hij doet zoo immer op Zijn wijze smarten aan, hun, die hij heeft verkoren om te naderen, en patriër te zijn in Gods huis.

En toen, toen de jeugd in Abraham was heengegaan, en de kracht verteerd, en de moeder met den vader in die verstorven waren, toen zei het Woord: het komt, het komt, het komt langs wegen, die nog niet geopenbaard zijn.

Het komt van God, die de dingen die niet zijn, roept alsof zij waren. Abraham hoort het, de Dooper verneemt het, Paulus verstaat en doceert het.

Zoo werd Izak geboren, de zoon van Sara. „Naar den Geest”.

Eeuwen later, en daar is Nazareth, en in een huisje is Maria. De maagd. Dewelke maagd zal moeten blijven, vooralsnog.

En dan komt God, die met verkiezing komt, en uit verkiezing bezoeken doet op aarde. En hij brengt tot Maria weer het Woord. Datzelfde, dat tot Abraham eens kwam, haar vader. En dat Woord zegt tot haar: wees gegroet, en gebenedijd, en dus beladen met den zegenvollen last van Abraham. Gij zult het Kind te baren hebben, en zult dat doen moeten langs een geheel anderen weg, dan dien natuur ooit heeft gezien. Uw weg zal voor het oog der zinnen nog wonderlijker zijn dan de weg van Abraham. Hij had althans nog de „gedaante” van „den vader” en „de moeder” in hem en in de vrouw behouden; hun resten waren er nog. Maar bij u, Maria, komt het wonder langs een nog zwaarder weg; hier ontbreekt niet slechts de schaduw, doch ook de eerste aanvang van „de moeder”; gij zult maagd zijn, en zoo zal God uit U roepen, wat niet was. Want God roept de dingen, die niet zijn, alsof ze waren.

Toen heeft Maria tot den engel gezegd: zie hier, de dienstmaagd van den Heer. Den uwen en den mijnen. Gij staat vóór Hem, ik wacht op Hem.

En door het geloof is toen het kindeke ontvangen, want God doet niets onmiddellijk: ons allen wekt hij op door bloed en ziel, den Christus

door geloof. Hij wekt Zijn Vrouwenzaad uit Zijn wil, en met het geloof, het geloof van deze dochter Abrahams.

En door datzelfde geloof gaat Maria naar haar nicht, en beweegt zich in haar het jonge leven, dat verkoren is tot sterven.

Abraham, Abraham, uw dochter leeft, en is gezond.

En haar Zoon is het overblijfsel der verkiezing nu bij uitnemendheid. Want uit het overblijfsel moest de Zoon geboren worden.

Het overblijfsel der verkiezing. Dat overblijfsel heeft God uit Babel opgeroepen. Het werd al smaller, al kleiner, maar sterker werd het tevens.

En eindelijk is het overblijfsel der verkiezing, gelijk het in Maria zijn (uit praedestinatatie-oogpunt) zuiverste vertegenwoordiging heeft, hier in Maria zoo ernstig in den engpas des geloofs gedreven, dat het met Abraham mee gelooven moet in de verschijning van een natuurlijk Godsgeschenk, dat buiten de wegen der natuur gewekt wordt.

En in dien engpas is het zwakke geslacht niet gebroken, doch heeft zijn kracht betoond. De Christus, Abrahams vervullingszoon, heeft tot zijn moeder een, die Abraham in sterkte evenaart.

En van nu aan spreken haar zalig alle geslachten.

K. S.

17 Januari in Kampen.

Het jaar 1933 zag tweemaal op ongewone tijden van heinde en ver vrienden van de Theologische School naar Kampen trekken.

Eerst was het in Januari. Toen werd Prof. Lindeboom begraven.

De tweede maal in Februari, toen aan Prof. Bouwman de laatste eer werd bewezen.

Beide malen stonden de bijeenkomsten in het teken van den rouw.

Maar ook op die dagen van den rouw bleek, hoe lief ons Gereformeerde volk de School der Kerken heeft; bleek ook, hoe de Professoren der School worden gedragen door de liefde, de achting, en de groote toegenegenheid van een breede schare van broeders en zusters.

...

Liefde tot de Theologische School, groote toegenegenheid voor hen, die aan haar arbeiden, warme belangstelling in het lot van hen, die hun leven aan de School der Kerken verbinden, bracht op 17 Januari wéér een groote schare van menschen naar Kampen.

Vóór de Burgwalkerk stonden al voor tienent, auto's van de letters G en H en A en B en M en natuurlijk heel veel met de letter E. Ze deden elkaar niets, die auto's, bewijs hoever de tijd achterligt, waarin letters oneenigheid konden ontkenen.

Er was wat te doen vandaag in Kampen! Professor Honig nam afscheid.

En de nieuwe Professoren, Dr K. Schilder en Dr G. M. den Hartogh, aanvaardden hun ambt met het uitspreken van een inaugureele oratie.

En alsof dat plechtigheden al nog niet groot genoeg was: de overdracht van het Rectoraat, die anders pleegt plaats te hebben op den 6en December, was ook op dezen dag gesteld.

De scheidende Hoogleraar Honig nam niet alleen afscheid, maar hij droeg ook het Rectoraat over aan zijn collega Dr Ridderbos. Al dadelijk raken we hier ook de tragiek der feiten. Professor Honig was eigenlijk naar toerbeurt geen rector dit jaar. Maar na den dood van den gelijk met hem opgetreden Hoogleraar Bouwman viel hij als pro-rector in. Hij zelf herinnerde er aan. Ware Prof. Bouwman blijven leven, dan zou die heden de groote rede gehouden hebben. Dan zou Prof. Honig met een afscheidscollege zijn heengegaan.

Nu stond Prof. Honig daar en wij weten niet, wat wij meer hebben bewonderd, de grondigheid, waarmee hij nog steeds zijn werk doet, de accuratesse, die nog altijd zijn arbeid siert, de bezieling, waarmee hij zijn rede uitsprak, of de groote liefde tot zijn studenten en zijn studievak, die duidelijk bleken uit elk gebaar en ieder woord. Welk een activiteit!

Het is nu Woensdagavond 9 uur.

We zijn juist thuisgekomen uit Kampen.

En op onze tafel ligt de rede van Prof. Honig: „Van Comrie tot De Cock of het Credo der Afscheiding”.

Prof. Honig heeft afscheid genomen. Op een wijze zooals alleen Prof. Ridderbos dat kon, heeft de nieuw opgetreden Rector Prof. Honig geteekend. En ook uit het door den Praetor van het Studentencorps gesproken woord bleek, wat er leeft in de harten van Prof. Honigs leerlingen.

Wij willen aan het gesprokene niet veel toevoegen. Alléén kan één onzer, als zijn oud-leerling, getuigen dit ééne getuigenis: wij hebben hem liefgehad en zijn hem blijven liefhebben, ook al lig-

gen er twintig jaren tusschen den dag van het candidaatsexamen en den dag van heden.

Nadat zij des morgens reeds door den president-curator, Ds Bos, tot hun ambt waren ingeleid, hielden 'smiddags de nieuwe Hoogleraren hun inaugureele oraties.

Daar traden twee mannen op.

Vraagt ge hoe het was?

Het was zooals zij zijn.

Hoe Prof. Schilder is weten onze lezers niet nemend.

Het was Prof. Schilder, sprekend over de „Barthiaansche Existenz-Theologie contra de Gereformeerde geloofs-gehoor-Theologie”.

Het was Prof. Schilder op z'n best.

Scherpzinnig; veel belezen; uitermate gevat; met vele punten van lichtende genialiteit; met eenige zinnen van beklemmende duisterheid, (maar dat ligt aan het feit, dat wij, hoorders, 't niet zoo gauw konden volgen). Het was Prof. Schilder, al zijn vaktermen bekend veronderstellende, — handelend over de zwaarste problemen van de heden-daagsche wijsgeerige theologische vraagstellingen; boeiend intusschen zijn collega's en zijn curatoren, maar ook zijn studenten en zijn eezame toehoorders en toehoorderessen, onder de laatsten ook haar, die nog moed genoeg hebben in deze tijden van verandering van al het oude hun mooie neepjesmuts te blijven dragen. Immers zij allen tezamen beleefden, elk op hunne wijze, de warme liefde voor en de trouwe strijdvaardigheid in het belang van de Gereformeerde belijdenis, welke allen die daar waren, aanhangen met heel hun ziel.

Van harte wenschen wij onzen collega-redacteur ook in de kolommen van ons blad geluk, zoowel met zijn ambtsaanvaarding als met zijn rede, gelijk wij het persoonlijk in Kampen mochten doen.

...

Wanneer een vreemde van middag in de Burgwalkerk geweest was, en hij zou vernomen hebben, dat er een van deze twee Professoren twintig jaar predikant geweest is en de ander slechts een paar jaren, dat de een dikke boeken over theologische onderwerpen heeft geschreven en de ander krachtens zijn promotie een jurist is, dan zou hij stellig geoordeeld hebben, dat de geleerde in den dominee niet is ondergegaan en dat de theoloog door de wetenschap van het recht geen schade heeft geleden.

Dr den Hartogh toonde zich in zijn inaugureele oratie over: De grondslagen van het kerkrecht theoloog en jurist, d.i. een warm verdediger van de zelfstandigheid van het Gereformeerde kerkrecht.

De grondslagen van dat kerkrecht vindt hij, naar de belijdenis, in het Woord van God. Op wel-sprekende wijze voerde hij het pleidooi voor de eere van een der vakken, die hij zal hebben te doceren.

Een der vakken; maar wellicht voor de ontwikkeling van het kerkelijk leven 't belangrijkste vak.

Onze lezers kennen Prof. den Hartogh minder goed dan Prof. Schilder. Maar wie hem kennen, zagen hem heden zooals hij is: beslist en toch gemoedelijk; eenvoudig en toch diep; breed en toch belijnd; verstaander en begrijpelijk (afgedacht dan van de citaten uit vreemde talen, die een belangrijk deel van de hoorders vanwege de gelegenheid van den dag onbegrepen voor lief namen).

Aangrijpend was de wijze, waarop Prof. den Hartogh op de plaats, waar zijn Moeder belijdenis deed, op de plek, waar zijn zoo jong gestorven ouders elkander trouw beloofden, nu plechtig de gelofte aflegde zijn leven aan de Geref. theologie en de Theologische School te zullen blijven geven.

...

17 Januari is voor de Gereformeerde Kerken in Nederland en voor de Theologische School een dag geweest, die niet licht zal worden vergeten.

Geve onze God Zijn zegen ook over hetgeen dezen dag geschiedde.

J. W.
C. T.

Nog iets over de vloekpsalmen¹⁾.

Naar aanleiding van mijn artikelen over „de waarde van het Oude Testament” in dit blad ontving ik een brief van een lezer, die in de drukke Decembermaand niet kon beantwoord worden.

Eerst was ik van plan, dezen brief in persoonlijk schrijven te behandelen, maar twee redenen zijn er, die daarvan deden terugkomen. De eerste is, dat bedoelde lezer zelf gaarne heeft, dat zijn vraag in „De Reformatie” wordt beschouwd; de tweede, dat de kwestie inderdaad nog wel van belang genoeg is, om er een enkel woord aan te wijden, ook al boden bedoelde artikelen reeds het standpunt, dat ondergeteekende inneemt.

Naar aanleiding van de passage over de vloekpsalmen komt de lezer met de volgende vraag: „Kunnen we, wanneer we hier zeggen: „de dichter gaat te ver”, handhaven: „Al de boeken van

¹⁾ Omdat dit artikel een vraag beantwoordt van één onzer lezers, en het beter is, dit antwoord niet te lang te doen wachten, sta ik, wijl de ruimte voor hoofdartikelen voorloopt, heen in mijn plaats onder Kerkelijk Leven, in overleg met heel de Redactie, af voor dit artikel. — K. S.

den Bijbel zijn beteekenis spreekt tot mogen schr-baring loopen baar is? I schrijver te punt heeft inspireerd, schreef. Mo geschiedkund-ver zich verkeerde

De lezer Prof. Noord 44, waar van Matth. de inspirati recht stond zondig lied Schrift (Ps

Er zou o schrijven zi In het al

kan zijn va men: geve openbaring van een Ge of gevoelen afbreuk do grijp, durve men over d onderstellin lens sprake gevoelens z Heilige Sc dan in der zich verme Babels klei duiding vi Toch meen tien bewijze wel degelij spoken. M vergeten: d in hij leefd van opslan ten we den de dichter maar door en dergelij juist in he voornameli en daarom van dien o

Maar het ters der P weleens zo ik zeg: een heeft zich of heeft va gehad. De i ter der in met de ver zij dan on eerste Schu gen” bewa zoo'n klage men dan g der Godsre het geheel de norm b zijn ongelij dat; dikwi weergegeve

En ou artikel.

Wanneer is het num jaargang), heb, dat d Ten eerste dezen die dan die d 5:44, omi anden van komt uit li gewezen te en dies o n, en d vloek is d nu citeer neemt niet teraar van spreekt, hi dat: „voo willekeurig d'Arc. Ma zouden we lopen, om gewenscht, in Jesaja 1 werpen a uitspraak mogelijk, z zondige vr maar in h uitspreken

dag van het ieden.

len president-aren ingeleid, leeraren hun

te lezers uit-

over de „Bar-1 de Gerefor-

st.

rmate gevat;

mialiteit; met

terheid; (maar

ers, 't niet zoo

f. Schilder, al

ende, — han-

van de heden-

aagstellingen;

zijn curatoren,

eerzame toe-

r de laatste

bben in deze

ide hun moole

mers zij allen

jze, de warme

digheid in het

ijdenis, welke

heel hun ziel

llega-redacteur

geluk, zoowel

zijn rede, gelijk

chten doen.

ag in de Burg-

vernomen heb-

essoren twintig

ander slechts

e boeken over

schreven en de

jurist is, dan

lat de geleerde

aan en dat de

het recht geen

ijn inaugureele

het kerkrecht

verdediger van

meerdere kerk-

vindt hij, naar

God. Op wel-

leidoel voor de

zal hebben te

voor de ontwik-

elangrijkste vak-

hartogh minder

ie hem kennen,

beslist en toch

diep; breed en

pelijk (afgedacht

talen, die een

vanwege de ge-

oor lief namen)

arop Prof. des

oeder belijdenis

jong gestorven

nu plechtig de

Geref. theologie

n blijven geven

eerde Kerken in

che School een

den vergelen.

ik over hetgeen

J. W.

C. T.

ikelen over „de

nt” in dit blad

die in de drukke

voord worden.

rief in persoon-

ar twee redenen

comen. De eerste

heeft, dat zij

beschouwd; de

ad nog wel van

el woord aan te

likelen reeds be-

neemt.

je over de vloek

volgende vraag

eggen: „de dich-

l de boeken van

voordt van één ont-

lang te doen wach-

in voorloopig beset

overleg met heel de

den Bijbel vormen één geheel, waarvan elk deel zijn beteekenis heeft, omdat in elk deel God spreekt tot Zijn volk, en waarvan we geen stuk mogen schrappen”, of mogen we zeggen: „de openbaring loopt over den zondigen mensch, die feilbaar is? Is het, wanneer wij zeggen, dat een schrijver te ver gaat, geen Schrifteritiek? Op dit punt heeft de Geest toch den dichter niet zoo geïnspireerd, dat hij volmaakte woorden Gods neerschreef. Mogen we nu ook b.v. van sommige geschiedkundige feiten zeggen: „hier heeft de schrijver zich vergist en heeft van het een of ander een verkeerde voorstelling gehad?”

De lezer verwijst dan nog naar de uitspraak van Prof. Noordzij in de Korte Verklaring op Psalm 44, waar deze o.a. zegt: „We staan hier ver af van Matth. 5:10—12”; en hij vraagt: „Heeft hier de inspiratie dan plaats gehad bij iemand, die niet recht stond voor zijn God, is dit eigenlijk een zondig lied, zijn er tegenstellingen in de Heilige Schrift (Psalm 44 tegenover Matth. 5:10—12)?”

Er zou over deze vragen heel wat te zeggen of schrijven zijn.

In het algemeen bedenke men, dat er wel sprake kan zijn van verschillende stemmingen of wil men: gevoelens in de dragers der Goddelijke openbaring onder het uitspreken of neerschrijven van een Godswoord, zonder dat deze stemmingen of gevoelens aan de onfeilbaarheid van dit laatste afbreuk doen. En wanneer ik de zaak goed begriep, durven sommige uitleggers juist bij de Psalmen over deze gevoelens spreken en zelfs de veronderstelling uiten, dat hier van zondige gevoelens sprake is geweest, omdat in de Psalmen die gevoelens zich door den aard van dat gedeelte der Heilige Schrift zeer sterk uiten. En zoo zal men dan in den trek, dat de dichter van Psalm 137 zich vermeit in het te pletter geslagen worden van Babels kleine kinderen tegen de rotsen, een aanduiding vinden van niet-geoorloofde stemming. Toch meen ik, dat we dit nooit strikt zullen kunnen bewijzen en dat die uitspraken in de Psalmen wel degelijk in heilige stemming kunnen zijn gesproken. Mits we maar niet een tweede punt vergeten: de dichter uitte zich naar den tijd, waarin hij leefde. En in andere gevallen, als we tonen van opstand of twijfel beluisteren (Psalm 73), moeten we den Psalm nemen in zijn geheel, en merkt de dichter zelf die uitspraken, al was het alleen maar door den geloofsjubel, waarin hij eindigt, en dergelijke gedachten als zonde aan. Doch zie, juist in het geval van Psalm 137, waarover het voornamelijk loopt, kan ik het bewijs niet leveren en daarom laat ik me maar niet over het hart van dien overleden dichter uit.

Maar het is een heel andere kwestie, dat dichters der Psalmen en profeten (als Jeremia b.v.), wel eens zondige stemmingen weergeven, dan dat ik zeg: een schrijver van een deel van den Bijbel heeft zich vergist in de mededeeling van een feit, of heeft van zoo'n feit een verkeerde voorstelling gehad. De aanvaarding van het „organisch” karakter der inspiratie behoeft niet gepaard te gaan met de veronderstelling, dat de schrijver ons, het zij dan onbewust, bedroog. De Heilige Geest als eerste Schrijver heeft hem voor deze „vergissingen” bewaard. Nu zal men zeggen: „maar heeft zoo'n klager als Jeremia of een dichter der Psalmen dan geen verkeerde voorstelling van het feit der Godsregering b.v.?” Zeer zeker, maar door het geheel der pericope is de correctie aanwezig, de norm blijft en God triumfeert, de klager moet zijn ongelijk bekennen of door zijn zwijgen blijkt dat: dikwijls is zelfs de Goddelijke bestraffing weergegeven (Jeremia!).

En nu over het bewuste gedeelte van mijn artikel.

Wanneer de lezer het nog bij de hand heeft (het is het nummer van 10 Nov. 1933, no. 6 van dezen jaargang), dan zal hij zien, dat ik niet gezegd heb, dat de dichter van Psalm 137 te ver gaat. Ten eerste heb ik bestreden de meening, dat in dezen dichter een andere stemming aanwezig was dan die door Christus bevolen werd in Matth. 5:44, omdat het in Psalm 137 gaat over de vijanden van God. Omdat de haat tegen Babel voortkomt uit liefde tot Sion en tot Sions God, Na aangewezen te hebben, dat wij de verterende liefde en dies ook den verterenden haat te weinig kennen, en dat de leerschool voor den heiligen vloek is droefenis en vervolging, vervolgde ik (en nu citeer ik de bewuste zinsnede): „Maar dat neemt niet weg, dat als de dichter den verpletteraar van de kinderen der dochter Babels zaligspreekt, hij voor ons besef te ver gaat”. Let op dat: „voor ons besef”. Wij denken dan onwillekeurig aan dien kapelaan in Shaws Jeanne d'Arc. Maar dan gaat het artikel verder: „En toch zouden we zóó de kwestie der vloekpsalmen ontloopen, omdat hetzelfde als hier voor Babel wordt gewenscht, door God aan Babel wordt voorspeld in Jesaja 13”. Dus ons besef moet zich onderwerpen aan Gods Woord, dat ook in zoo'n uitspraak tot ons komt. En waarom is het niet mogelijk, dat de Heilige Geest den dichter voor zondige vreugde in wrede daden heeft bewaard, maar in heilige stemming den heiligen vloek deed uitspreken? Men leze b.v. eens het indrukwekkend

beloof, door Dr A. Kuyper Sr in zijn Encyclopaedie der Heilige Godgeleerdheid aan de vloekpsalmen gewijd, en de beschouwingen van Prof. Geesink over den heiligen vloek in zijn „Van 's Heeren Ordinantien” en „Gereformeerde Ethiek”.

Dr Kuyper schrijft a.w. IIe bl. 478—479: „Natuurlijk is de vloekpsalm, toegepast op onze algemeene menselijke verhoudingen, de schreiendste belediging van ons gevoel, en aan den adel der lyriek geheel ontzonken. Plaatst ge daarentegen den lyrischen zanger van de vloekpsalmen onder de absolute tegenstelling, tusschen hetgeen voor en tegen God kiest; maakt ge hem los uit zijn tijdelijk-concrete omgeving, en brengt ge hem over in het absoluut-eeuwige, waarin al, wat met God is, leeft en onze liefde heeft, maar ook al, wat eeuwig tegen God kiest, het merk des doods draagt en onzen haat wekt, dan wordt de regel: „Zoude ik niet haten, die U haten”, eenig geldende maatstaf, en schiet, wie dien regel afwijkt, in liefde voor God tekort. Als Jezus spreekt van den man, wien men een molensteen om den hals moest binden en hem in de diepte versmoren, komt dezelfde grondtoon, die door alle vloekpsalmen klinkt, ook bij hem tot absolute uiting. Zoo onheilig en terugstuitend de vloekpsalmen dan ook zijn op de lippen van een iegelijk, die ze op ons relatief algemeen menselijk leven overdraagt, zoo ernstig waar en heilig zijn ze, zodra ge uw positie in de absolute palingenesie (d.i. wedergeboorte G.) neemt, en Gods eere de loonstempel is geworden voor het accoord van uw menscheit hart. Dit weersprekt natuurlijk al, wie weigert te gelooven aan een eeuwige verdorvenis, voor wie volhardt in zijn vijandschap tegen den Almachtige; maar wie met de Schrift spreekt van „een gaan in de eeuwige pijn”, kan op dit absolute standpunt niet tegen den vloekpsalm, lyrisch opgevat, reageren”.

Onder dit „lyrisch opgevat” verstaat Kuyper het volgende (zie a.w. 476—477). Elk lyrisch dichter zingt uit: 1o. zijn eigen gevoel, 2o. het gemoedsleven der menscheit; 3o. werkt in hem een beheerschende macht, die in dit algemeen menscheit gemoedsleven ordenend, verzoenend of overwinnend optreedt. Israëls zangers nu „daalden uit hun persoonlijk lief en leed af, niet in het algemeen menscheit gevoel, maar in het gemoedsleven van de menscheit der palingenesie, d.i. van Gods volk. En waar ze de verzoening van dit hooger leven der palingenesie met den actueelen toestand in God zochten, daar verscheen hun God hun in het beeld van den Messias, dat andere subject, dat door hen zong en sprak en hen tegelijk en de verzoening en de overwinning over leed en zonde deed doorleven” (a.w. bl. 478). En dan zegt Kuyper: „Vooral in de vloekpsalmen komt dit sterk uit”. Waarna het eerstgegevene citaat over de vloekpsalmen volgt.

Psalm 137 is o.i. een goed voorbeeld van deze beweringen van Dr Kuyper. Het gaat om Gods volk: „wij zaten aan de rivieren van Babel”. En de oplossing is de overwinning van God over dat Babel. En de kinderen van Babel, ze zijn voor den dichter als addereengebroeders, omdat hij staat op het standpunt der wedergeboorte menscheit (vgl. later Johannes den Dopper), het ware Israël Gods. Heeft hij niet als geloovige, als staande in het geloof, gezongen? Op wie dit loochent, rust de bewijlslast.

Ook Prof. Geesink laat zich over deze kwestie uit. En wel in zijn „Van 's Heeren Ordinantien”, IIIe bl. 284 vlg. en in zijn „Gereformeerde Ethiek”, I 298, 299. Hij noemt veel voorbeelden van dien heiligen vloek, zoowel in het Oude als in het Nieuwe Testament en geeft als vereischten aan, „dat de heilige vloek alleen mag uitgesproken tegen hen, die God Zelf vloekt, dat is tegen Zijn vijanden; alleen mag uitgesproken, waar het geldt de zaak Gods, en nimmer waar het geldt onze zaak, of omdat men ons heeft beledigd; dat hij alleen voorwaardelijk mag worden uitgesproken, d.i. indien zij, die men dus vloekt, zich niet bekeeren van hun goddeloosheid; en eindelijk, dat het doel moet zijn niet een ons verblijden over den ondergang van onzen medemens, maar om door het opheffen van Gods Naam te keeren het goddelooze in hem, met de verderfelijke werking, die daaruit opkomt” (eerstgen. werk IIIe 287). Ook zegt Geesink van de dichters der vloekpsalmen, „dat de zanger hier door God geïnspireerd is evenals de profeet, wanneer hij oordeelen aankondigt” (Geref. Eth. I 299, Van 's Heeren Ordin. IIIe 286) en verwijst hij nog naar Heidelb. Cat. vr. 52.

En hierbij wil ik het laten. Zie voor een niet-heiligen vloek Jeremia 12:3 (vgl. 12:5) en 15:15 (vgl. 15:19). Ook de Kantteekeningen der Staten-vertaling op Psalm 137:8 en 9 zijn leerzaam en spreken de gedachte uit, dat die verpletteraar van Babels kinderen oordeelen Gods over haar zal oefenen, en verwijzen naar Jesaja 13:6.

Het doel der vloekpsalmen is: ons te brengen kennis van God. Van God als den driemaal Heilige (Jesaja 6), den rechtvaardigen Rechter en Wreker van de zonden.

De dichters van de vloekpsalmen hebben dien God lief boven alles, omdat Hij hen eerst heeft liefgehad. Ze staan in het absoluut eeuwige.

Delft.

W. H. GISPEN.

„Naar de vereeniging aller Gereformeerden?”

Ter bespreking werd mij toegezonden een brochure: „Naar de vereeniging aller Gereformeerden?”. Ze is gedateerd November 1933 (dagteekening „voorwoord”), verscheen onder het pseudoniem „Patricius”, en meldt den uitgever niet. De enveloppe, waarin ze werd verzonden, draagt het stempel der firma A. Meijer, Koningstraat 34, Arnhem.

Als ondertitel voert deze brochure: „Een stem uit de Chr. Geref. Kerk”.

Het spijt ons, dat ze anoniem is. Dat is voor ons een bezwaar, om er hier over te spreken. Ik hoop De Weeker niet te volgen in de door mij zelf indertijd veroordeelde zucht om „munt te slaan” uit anonieme geschriften.

Mocht te eeniger tijd de schrijver zijn naam bekend maken, dan wil ik met genoegen van deze brochure iets zeggen.

K. S.

P. S. Verleden week bleef per abuis deze copie op mijn tafel liggen. K. S.

Jaarboek Gereformeerde Kerken.

Het Jaarboek is er. Ik ken mensen, die naar het Jaarboek zitten uit te zien als naar een feestelijke gebeurtenis, en die er dagen lang in zitten te bladeren, en te cijferen, om dan straks naar aanleiding van de verstrekte gegevens naar vele zijden te filosofeeren. En ik weet, dat zulke mensen de bouwers zijn van ons kerkelijk leven. En daarom wil ik ook nu weer op het boek de aandacht vestigen. De uitgevers hebben weer alle eer ervan; en dat ze in dezen tijd niet schrikt zijn, bewijst wel de steeds toenemende omvang, met behoud van den uiterst geringen prijs.

Het boek bevat de bekende gegevens, waarbij dezen keer nog de omstandigheid komt, dat het jaaroverzicht van Dr Rullmann zich kan bezig houden met 1933 als synodejaar. Dr Rullmann heeft ook nu weer zijn speurzin laten gaan over de voornaamste kerkelijke gebeurtenissen. En dit met prijszwaardige objectiviteit.

Een groot aantal „In Memoriam's” besluit het boek van 464 bladzijden. Vinde het veel koopers.

K. S.

Bijbelstof en Bellettrie.

III.

Inhoud I. De kritische vraag van enkele theologen bij het verschijnen van „De Sjoemietische”: „Is de Bijbelsche roman voor den Christen aanvaardbaar?” — is geen kwestie van ja of neen, maar van meer of minder, van hoe. Raad zoeken in het verleden.

Inhoud II. Gregorius van Nazianzus ziet er geen bezwaar in, in zijn drama „Christos paschoon” den Christus van het kruis dingen te doen spreken buiten de Openbaring om.

Van Nazianzus naar Genève!

Elf eeuwen zijn verlopen. Het is de tijd, dat de Hervorming de hoogste waarheden der Openbaring weer gaat reinigen van het patina van menselijke verzinsels, waardoor ze onkenbaar dreigden te worden.

Tijdens zijn verblijf in Lausanne als leeraar in het Grieksche heeft Theodor Beza een Bijbelsch drama gedicht: „La sacrifice d'Abraham”, Abrahams offerande, — ten behoeve zijner leerlingen: een schooldrama. In de scholen der Middeleeuwen en Renaissance dienden ze, om de leerlingen te oefenen in het spreken der klassieke talen en in vrijmoedigheid van voordracht. De eerste maal werd het gespeeld voor een gehoor van Fransche vluchtelingen als de auteur zelf was en misschien binnenkort geroepen, hun eigen leven op Gods altaar te leggen. Men stelle het zich voor, om den heldenmoed te begrijpen, besloten in den gevoelvollen eenvoud dezer verzen.

In de voorrede van een Latijnsche vertaling van zijn stuk verdedigt Beza het Bijbelsche drama tegen critiek. Wat het genre betreft, moet men zich bij heilige dingen streng binnen de perken houden, maar onredelijke critiek houdt hij het voorbeeld van Gregorius van Nazianzus voor.

Geen pleidooi voor openbare vertooning bedoelt Beza te geven, maar voor de Christelijke vrijheid van het schrijven en lezen — en vertoonen in de scholen. Ook in de Nederlandsche werd zijn drama in de jaren 1595 en 1605 vertoond.

De synode van Nîmes van 1572 verbood, behalve voor scholen — en dan onder de noodige waarborgen — alle vertooning van Bijbelsche stof, — niet het schrijven en lezen. Maar zij wilde, dat daarbij nauwlettend zou worden toegezien, dat niet het spel de stof, maar de stof het spel beheerschte. Beza presideerde zelf deze synode. Beza's oordeel en practijk heeft ook voor ons